

Historie a současný stav výzkumu bezcévných rostlin Šumavy

Past and current research of non-vascular plants of Bohemian Forest

Jiří Váňa

*Katedra botaniky, Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy,
Benátská 2, CZ–128 01 Praha 2, Česká republika*

General information is given on the current status of knowledge in non-vascular plants (algae, fungi, lichens and bryophytes) in Bohemian Forest. Major issues accompanying the cryptogamological research are briefly summarised. The sections devoted to particular taxonomic groups provide a review of available basic studies and special fields of interests. Those studies are not included which bring only solitary data, such as various taxonomic, phytogeographic, ecological and other general-botany treatises dealing only marginally with Bohemian Forest. – The review is focused to the Czech side of Bohemian Forest, however, the status of cryptogamology on the Bavarian side of the massifs, generally, is very similar. The Austrian side of Bohemian Forest is nearly a *terra incognita* – an understandable result of the competitive role of the Eastern Alps in overall Austrian botany. The present-day cryptogamology is a fragmented discipline whose more detailed analysis can be compiled only by specialised scholars.

Key words: Algae, fungi, lichens, bryophytes, floristic research

Obecná charakteristika kryptogamologického výzkumu na Šumavě

Předkládaný příspěvek má za cíl podat rámcový přehled o výzkumu bezcévných rostlin na Šumavě. Přehled je konkrétně zaměřen na českou část tohoto pohoří; situace v bavorské části Šumavy je – co se obecných úvah týká – obdobná, rakouská část Šumavy představuje z hlediska bezcévných rostlin prakticky neznámé území (což je pochopitelné vzhledem k atraktivnosti zvláště Alp). Příspěvek si samozřejmě nečiní nárok na úplnost. Kryptogamologie jako celek je velmi heterogenní disciplína a podrobně postihnout jednotlivé dílčí disciplíny je práce pro specialisty. V rámci vyhrazených možností lze navíc podat pouze nejobecnější přehled o pracích, které jsou výsledkem obsáhlejších či soubornějších výzkumů Šumavy.

Příspěvek proto pochopitelně nemůže obsahovat vyčerpávající kryptogamologickou bibliografii Šumavy. Nebylo možno zahrnout práce, které probírají či zmiňují výskyt jediného druhu na Šumavě, pokud se nejedná o popis nového druhu pro vědu. Obdobně nebyly záměrně do příspěvku zahrnuty taxonomické a chorologické studie, ve kterých jsou citovány i údaje ze Šumavy. Rovněž fytoecologické práce, zmiňující ojedinělé bezcévné rostliny v rámci fytoecologických snímků a přinášející tak stejně jako souborné taxonomické či chorologické studie velmi cenné údaje o výskytu některých druhů, nemohly být zahrnuty. Nebyly zahrnuty ani nálezy, vydané v některé exsikátové sbírce (týká se hlavně lišejníků a mechorostů a převážně exsikátů vydávaných BAUEREM, KAVINOU a HILITZEREM, VÉZDOU a eventuelně Reliquiae Suzaianae). Konečně i populární či populárně vědecké práce, zprávy v denním tisku

apod., s ojedinělými údaji bezcévných rostlin v předloženém přehledu chybějí. Rozsah práce by neúměrně vzrostl, a to zvláště pokud se týká prací s údaji o výskytu vyšších hub a mechorostů. Velké množství takovýchto prací publikovaných v letech 1945–1980 je zmíněno v bibliografii Šumavy (SOFRON 1969, SOFRON et coll. 1984). Na rozdíl od předcházejících příspěvků s podobným zaměřením (SKALICKÝ 1967a, 1967b, 1967c, VAŇA 1967) je tento příspěvek koncipován poněkud podrobněji a zahrnuje i citace zmiňovaných prací.

Výzkum bezcévných rostlin Šumavy (kryptogamologický výzkum) je obecně charakterizován řadou skutečností:

- a) Podíl nevelkého počtu specialistů na výzkumu (souvisí v prvé řadě s celkovým nevelkým počtem pracovníků specializovaných na kryptogamologické disciplíny vůbec a dále prakticky s absencí amatérských pracovníků – s jedinou výjimkou u makromycetů).
- b) Úplná absence specialistů (zvláště na některé skupiny řas a hub). Ta může být způsobena jednak absolutní absencí specialistů v republice, jednak (při jejich zatížení) nemožností konat výzkum na Šumavě, nezájmem o toto území a v neposlední řadě i nedostatkem finančních prostředků pro výzkum na Šumavě.
- c) Praktická nemožnost provádět výzkum ve velké části Šumavy v nedávných ca 45 letech (náročnou proceduru získání povolení vstupu do hraničního pásma nebyli logicky ochotni podstoupit ti pracovníci, kteří nepracovali na daném území soustavně).
- d) Útržkovitost; prakticky se mnohdy jedná o pouze nahodilé, nekoordinované výzkumy prováděné často při různých příležitostech (exkurze, dovolené, jiné návštěvy území) nebo omezené existencí terénních stanic.
- e) Zaměření podrobnějších, komplexnějších výzkumů pouze na ty lokality, které jsou z hlediska oboru maximálně atraktivní (algologie – jezera a vodní nádrže, rašeliny, mykologie – pralesy, lichenologie – skalní partie apod.).
- f) Nevelké množství publikací, věnovaných speciálně pouze výzkumu některé skupiny kryptogam v rámci určitého území.
- g) Řada údajů je roztroušena v tématicky jinak zaměřených pracích (monografie, taxonomické, chorologické a fytoecologické studie, populárně vědecké práce aj.).
- h) Velké množství nálezů leží dosud nepublikováno, eventuálně i neurčeno v herbářích.

Algologický výzkum

Pro algologický výzkum představuje Šumava velice atraktivní území. Málo oblastí má zachováno tolik přirozených biotopů sinic a řas (tekoucí i stojaté vody, katharobní i oligosaprobni vody, relativně nízké narušení intenzivním hospodařením apod.). Šumavská jezera, vodní toky, vrchoviště, přehradní nádrže, ale i vlhké skály, lesní tůňky a další biotopy představují ideální lokality pro algologický výzkum. Studium ekologických skupin i cenóz řas prakticky nebylo prováděno, i když se doslova nabízí.

Nejstarší, nečetné algologické údaje ze Šumavy pocházejí již z posledního desetiletí minulého století (HANSKING, MALY, PROWAZEK). Dosud prováděný algologický výzkum se týkal hlavně výzkumu planktonu šumavských jezer (Černé, Čertovo), planktonu a benthosu Vltavy a Otavy a krásivek některých vrchovišť (Jezerní slať, Mezilesní slať aj.). Komplexnější algologický průzkum byl prováděn prof. PASCHEREM a jeho spolupracovníky v oblasti rybníka Olšina, samostatné práce jsou ještě věnovány řasám skal na Jezerní stěně Černého jezera a půdním řasám Boubína. V poslední době se výzkum řas koncentruje opět na výzkum fytoplanktonu šumavských jezer a dále i na řasovou flóru rašelinišť. Z území Šumavy bylo popsáno několik druhů nových pro vědu (FOTT B. 1937, 1938, LEDERER 1995b).

Stručný přehled hlavních prací s údaji o výskytu řas v české části Šumavy je uveden v tabulce 1.

Tabulka 1. – Algologický výzkum Šumavy
Table 1. – Algological research in Czech Bohemian Forest

PRAMEN	OBJEKT, LOKALITA
Maly (1895)	okolí Železné Rudy (rozsivky)
Hansgirg, Steinich in Frič & Vávra (1898)	Černé a Čertovo jezero (plankton)
Prowazek (1899)	Vltava, Otava (plankton, benthos)
Pascher (1903, 1906)	jižní část Šumavy
Prát (1919)	Vltava a Otava
Cejp (1929)	rašeliniště (krásivky, příspěvek)
Maloch (1933)	Hamry, Černé a čertovo jezero (ojedinělé údaje)
Fott B. (1938, většinou ale nepubl.)	Černé a Čertovo jezero (plankton)
Rosa (1941)	Černé jezero, Jezerní stěna
Růžička (1954)	Mezilesní slat (krásivky)
Ettl, Javornický & Perman (1957)	okolí Kvildy
Růžička J. (1957)	horní Vltava (krásivky)
Rosa (1958)	Boubín (půdní řasy)
Roubal (1958)	celá Šumava (krásivky, příspěvek)
Růžička J. (1963)	Jezerní slat (krásivky)
Lukavský (1992, 1993)	Černé, Prášílské a Plešné jezero (kryoseston)
Lederer (1995a, 1995b)	rašeliniště (sinice)

Limnologicky zaměřené studie s údaji řas: Růžička L. & al. (1981), Schmidt & al. (1993), Veselý & al. (1993), Fott J. & al (1994), Veselý (1994) aj.

Diplomové a bakalářské práce: Ambrožová (1995), Kubečková (1995), Zahrádková (1995), Znachor (1995).
 Nové druhy popsáné ze Šumavy: Fott B. (1937, 1938), Lederer (1995b).

Mykologický výzkum

Šumava jako lesní komplex s nelesními enklávami přímo vybízí k soustavnému mykologickému výzkumu. Počet mykologů či sběratelů hub vůbec, kteří sbírali v oblasti Šumavy, je relativně dosti vysoký. Přehled mykologického výzkumu zpracovali SVRČEK (1965) a SKALICKÝ (1967, 1969); ani jeden z uvedených přehledů však nevyčerpal všechny (zvláště příležitostné) sběratele. Mohla by proto vzniknout domněnka, že Šumava je po stránce mykologické relativně dobře prozkoumanou oblastí. Opak je bohužel pravdou; příčin této skutečnosti je celá řada. Kromě nahodilosti a nesoustavnosti výzkumů a dalších skutečností, zmíněných již v úvodní části, lze podtrhnout ještě dvě skutečnosti, které tak markantně nevystupují do popředí u žádné jiné skupiny kryptogam. Prvou je převážné zaměření na tzv. makromycety (převážně zástupci třídy *Homobasidiomycetes*, ojediněle i *Ascomycetes*), kde navíc existuje velké množství drobných mykofloristických příspěvků (i zpráv v denním či lokálním tisku) s údaji ze Šumavy. Poněkud méně byla věnována pozornost diskomycetům (terčoplodým houbám) a některým parazitickým mikromycetům (hlavně z řádu *Uredinales*). Naopak některé skupiny hub a příbuzných houbových organismů (*Chytridiomycetes*, *Oomycetes*, *Zygomycetes* a ostatní půdní mikromycety aj.) nebyly dosud prakticky vůbec sledovány. Druhou skutečností je fakt, že velké množství sběrů různých autorů se nachází dosud v herbáriích (časť jsou tyto sběry pouze částečně určeny nebo dosud neurčeny) a nebylo proto publikováno.

Tabulka 2. – Mykologický výzkum Šumavy **Table 2.** – Mycological research in Czech Bohemian Forest

PRAMEN	OBJEKT, LOKALITA
Corda (pol. 19. stol.)	„Böhmerwald“
<i>Hlenky (Myxomycota)</i>	
Čelakovský (1890) /incl. E. Bayer/ Maloch (1933)	Zátoň, Železná Ruda Ostrý
<i>Mucorales</i>	
Dyr (1941)	Pancíř, Černé jezero, Jezerní stěna
Parazitické mikromycety (hlavně <i>Uredinales</i> a <i>Ustilaginales</i>)	
Bubák (1906, 1912) /incl. Hora, Krieger/ Hilitzer (1926) Maloch (1933, 1936) Urban (1966) /incl. Hadač/ Většinou nepubl.: Kirchner, Příhoda, Skalický	řada lokalit ojedinělé údaje ojedinělé údaje z Královského hvozdu a Povydří ojedinělé údaje travních rzí jihovýchodní Šumava, Rejštejn, Modrava, Boubín aj.
Vřeckovýtrusé ouby (<i>Ascomycetes</i>)	
Hilitzer (1929) Hilitzer (1930) Maloch (1933, 1936) Velenovský (1934) /incl. Cejp, Fechtner aj./ Holubová-Jechová (1973, 1978, 1982, 1984, 1986) Minter & Holubová-Jechová (1981)	<i>Hysteriales</i> Jezerní stěna aj. ojed. Královský hvozď. celá Šumava anamorfy z okolí Železné Rudy, Boubínského pralesa, Zhůžské a Kvildské slati, Velké nivy aj. anamorfy Kvildská slat, Zhůžská slat
Makromycety (zahrnují i některé řády <i>Ascomycetes</i>)	
Velenovský (1920 až 1922) /incl. Hedrych, E. Hejný, Kavina, Šimek, Zubatý/ Kavina (1926 až 1932) Pilát (1930) Maloch (1933, 1936) Herink (1947) Kotlaba & Pouzar (1951) Kotlaba (1956) Kubička (1960, 1973) Pilát (1969) Svrček (1975, 1976, 1977a, 1977b, 1978 aj.) Kotlaba (1984) Tondl (1987) Holec (1992a, 1992b, 1993, 1995)	celá Šumava celá Šumava Volary, Plešné jezero Královský hvozď, Povydří Boubín Boubín Lipno Boubín celá Šumava celá Šumava, <i>Discomycetes</i> celá Šumava, <i>Polyporales</i> smrčiny Kvildských plání bučiny na Boubině, Zátoňské hoře, Stožci a Radvanovickém hřbetě, Trojmezenská a Želnavská hornatina

Diplomové práce: Holec (1991); *kandidátské práce:* Jechová (1968), Lepšová (1988). *Nové druhy popsané ze Šumavy:* Kavina (1926), Velenovský (1934), Pilát (1968, 1969a), Svrček (1966, 1975, 1977a, 1977b, 1979, 1984). *Většinou nepublikovány* (nebo jen částečně) údaje autorů: Kotlaba, Kubička, Kult, Peklo, Pilát, Pouzar, Svrček aj.

Tabulka 3. – Lichenologický výzkum Šumavy.
Table 3. – Lichenological research in Czech Bohemian Forest.

PRAMEN	OBJEKT, LOKALITA
Krempelhuber (1854), Poetsch (1864), Ulleptisch (1864)	Třístoličník
Bayer (1888a, 1888b)	Boubín
Servít (1911)	okolí Železné Rudy
Hilitzer (1923, 1924 až 1929, 1927)	celá Šumava
Maloch (1933, 1936)	Královský hvozdu, Povydří aj.
Suza (1936)	Mrtvý luh, Jezerní slat, Modrava, Javoří Pila, Povydří, Rokytecké slati aj.
Smola (1959)	hlavně Železnorudsko
Smola (1977)	společenstva

Diplomové práce: Dětinský (1993), Wágner (1966), Palice (1996); *kandidátské práce:* Smola (1977) *Většinou nepublikovány* (nebo jen částečně údaje autorů: Čelakovský jun., E. Bayer, Hora; v novější době Černohorský, Dětinský, Horáková, Liška, Nádvořík, Svrček, Vězda aj.

Prvé údaje o výskytu některých druhů hub na Šumavě (CORDA – bez bližší lokalizace) pocházejí ji z poloviny, údaje o hlenkách (BAYER, ČELAKOVSKÝ jun.) z konce 19. století. Ostatní mykologické studie spadají ji do 20. století. Mykologický výzkum se zaměřil v prvé řadě na oblast Boubína, která je téměř klasickou mykologickou lokalitou. Poněkud méně podrobně bylo prozkoumáno širší okolí Železné Rudy, Kvildy a horní Povltaví. O soustavném a komplexním průzkumu lze však hovořit pouze v případě makromycetů u lokality Boubín, eventuelně v nedávné době u dalších lokalit (horské bučiny, smrčiny). Obdobně jako u řas bylo i několik druhů hub (hlavně diskomycetů) popsáno ze Šumavy (KAVINA 1926, PILÁT 1968, 1969, SVRČEK 1966, 1975, 1976, 1977a, 1977b, 1979, 1984).

Přehled (rámcový) mykologického výzkumu české části Šumavy uvádí tabulka 2.

Lichenologický výzkum

Po stránce lichenologické je Šumava atraktivní oblastí hlavně pro výskyt epifytických lišejníků (velké množství starých stromů, relativně nízké znečištění ovzduší ve srovnání s jinými oblastmi republiky), ale i saxikolních druhů (kamenná moře, skalnaté vrcholy, skalní útvary v karech aj.). Lichenologický výzkum byl proto soustředěn hlavně do oblastí s výskytem původních lesních společenstev či skalních útvarů a sutí. Většina údajů pochází z oblasti Královského hvozdu, Povydří, Třístoličníku, Trojmezí, Stožecké skály, Mrtvého luhu, Jezerní slati, Rokytských slati, okolí Železné Rudy, aj.

První lichenologické údaje ze Šumavy pocházejí shodou okolností z Třístoličníku (KREMPELHUBER, POETSCH a ULLEPTISCH). Od 80. let minulého století sbírali na Šumavě lišejníky HORA a BAYER, ale pouze BAYER ojedinelé údaje i publikoval. Vůbec počet lichenologů, kteří pracovali v oblasti Šumavy a výsledky svých výzkumů publikovali, je nevelký (přehled lichenologického výzkumu viz tabulka 3). Hlavní zásluhu o lichenologické, i kdy nekompletní a nesoustavné prozkoumání Šumavy v minulé polovině století má HILITZER. Podrobnější lichenologický průzkum řady lokalit byl prováděn v minulých letech, mnoho údajů je však – podobně jako u mykologů – nepublikovaných. Kromě prací s údaji lichenofloristickými existují také studie o společenstvech lišejníků na Šumavě.

Tabulka 4. – Bryologický výzkum Šumavy.**Table 4.** – Bryological research in Czech Bohemian Forest.

PRAMEN	OBJEKT, LOKALITA
Opiz (1823)	sběry Martia „Šumava“
Dědeček (1883, 1886)	hlavně jižní část, játrovky
Schiffner (1890, 1898)	prameny Vltavy a Otavy, Želnavá, Jelení vrchy, Smrčina, Boubín, Březník, Vyšší Brod, játrovky
Velenovský (1897, 1899, 1901 až 1903, 1903)	hlavně okolí Železné Rudy, Modrava, Srní, Ostrý, játrovky i mechy
Podpěra (1899, 1901, 1904)	hlavně Smrčina, mechy
Schott (1897)	Kaplice, Jezerní stěna, Ostrý, hlavně mechy
Bauer (1897, 1898)	hlavně Železná Ruda a Modrava, játrovky i mechy
Kavina (1912, 1915)	ojed. játrovky rašeliníky
Vilhelm (1920)	Černé a Čertovo jezero
Hilitzer (1930)	ojed. mechy
Maloch (1933, 1936)	Královský hvozď, Povydří, játrovky i mechy
Ježek (1959)	Boubín, mechy
Duda (1966) /incl. Vorel/	hlavně střední část, játrovky
Rivola (1968)	Boubín, játrovky
Rivola (1971a, b)	Plešné jezero, Černé a Čertovo jezero, játrovky
Herben (1987)	okolí Železné Rudy, játrovky i mechy
Vondráček (1990a, b)	hlavně západní část, mechy
Hanzalová (1992)	Povydří

Diplomové práce: Černý (1985), Kropáček (1981), Kučera (1995), Martínková–Vacíková (1983), Němcová (1991)

Poválečné údaje, často publikované v pracích Duda & Vaňa (1968–1978b, 1979–1992b, 1993) a Vondráček (1990a,b), zčásti samostatně – různé části Šumavy: Duda, Pilous, Soldán, Vaňa, Vondráček aj., z nebryologů Knižetová, Leopoldová, Moravec, Nesvadbová, Sofron aj.

Bryologický výzkum

Ze všech skupin kryptogam je Šumava relativně nejlépe prozkoumána po bryologické stránce. I přes poměrně nepříznivou charakteristiku šumavské flóry, kterou zmiňuje VELENOVSKÝ (1897: 53) v díle „Mechy české“ („Jest od dávná tradicí botanickou nechodit do Šumavy, poněvadž se zde nic kloudného nenajde. Každý, kdo Šumavu procestoval, podepíše tuto špatnou pověst starých hvozďů českých.“), zde sbírala řada bryologů i příležitostných sběratelů; sám VELENOVSKÝ podrobně prozkoumal některé části Šumavy a učinil zde řadu cenných nálezů.

Bryologický výzkum Šumavy započal ji v době opizovské (prvá polovina minulého století), OPIZ (1823) publikuje některé nálezy ze Šumavy, které učinil MARTIUS. Intenzivní bryologický výzkum české části Šumavy začíná koncem minulého století a je spojen se jmény DĚDEČKA, HORY, PODPĚRY, SCHOTTA, hlavně však SCHIFFNERA, VELENOVSKÉHO a BAUERA. Prvá polovina 20. století znamená spíše stagnaci v bryologickém výzkumu, intenzivní výzkum se rozbíhá opět po 2. světové válce a je spojen se jmény téměř všech našich bryologů (DUDA, HERBEN, JEŽEK, PILOUS, RIVOLA, SOLDÁN, VAŇA, VONDRÁČEK) i mnohých studentů, kteří zde

vypracovali své diplomové práce (MARTÍNKOVÁ-VACÍKOVÁ, ČERNÝ, KROPÁČEK, NĚMCOVÁ-HANZALOVÁ a KUČERA jun.). Přehled bryologického výzkumu české části Šumavy (rámcový) uvádí tabulka č. 4.

Na rozdíl od ostatních skupin kryptogam je v bryologii souborně zachycen stav prozkoumanosti Šumavy. Údaje o rozšíření jednotlivých druhů jätrovek (kromě posledních dosud nepublikovaných 20 druhů) lze získat excerpací ze studií autorů DUDY & VÁNI (DUDA & VÁNA 1968–1978b, 1979–1992b, 1993), prodromus šumavských mechů uveřejnil VONDRÁČEK (1990a, b).

I přes uvedené skutečnosti představuje Šumava oblast z bryologického hlediska průměrně prozkoumanou. Mnohá území nebyla dosud navštívena bryology, nálezy v prozkoumaných oblastech svědčí o tom, e minulý výzkum nebyl příliš podrobný. Revize dochovaných herbářových dokladů ukazuje na některá nesprávná určení.

Perspektivy

Šumava, díky svým nepříliš narušeným lesním ekosystémům, představuje jedinečnou oblast nejen v rámci České republiky, ale i celé Evropy. Z tohoto důvodu se jeví přímo žádoucím, aby i kryptogamologický výzkum v tomto území, který se po delší odmlce začíná slibně rozvíjet, nebyl stále "Popelkou" ve srovnání s výzkumem cévnatých rostlin nebo obratlovců. Nejen výzkum rozšíření a biodiverzity těchto organismů, ale i cenologické, ekologické a jiné studie, biomonitoring aj. se doslova nabízejí.

Bylo již zmíněno, že určitá území Šumavy byla zpracována podrobněji, z hlediska určitých skupin kryptogam, v rámci diplomových prací posluchačů přírodovědecké fakulty UK v Praze, pedagogické fakulty (dnes Západočeské univerzity) v Plzni a biologické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích; diplomové a bakalářské práce zde budou jistě konat i další studenti. V rámci grantových projektů různých úrovní probíhá v posledních letech komplexnější výzkum některých skupin kryptogam. Algologický výzkum (zvláště šumavských jezer) probíhal v rámci hydrobiologického výzkumu těchto jezer, lichenologický, bryologický a zčásti i mykologický výzkum je prováděn v rámci projektu „Botanicko-ochrannářský průzkum Šumavy“. Granty hrazené MŠMT ČR a v současné době mezinárodní bankou v rámci GEF umožnily detailnější pohled na biodiverzitu některých lokalit (Mrtvý luh, Medvědice, Jezerní slat, prameny Vltavy, Ždánidla, Mlynářská slat, okolí jezera Laka, kary Černého a Čertova jezera aj.). V rámci chystané flóry Šumavy má být zařazena i kapitola o kryptogamech.

Veškeré tyto aktivity jsou velmi významné pro rozšíření našich vědomostí o kryptogamech Šumavy. Na druhé straně nám pomáhají odhalit, kolik různých významných informací Šumava ještě skrývá a jak potřebné by bylo jejich odhalení. Studie o algoflóře, mykoflóře, lichenoflóře či bryoflóře Šumavy by představovaly ideální krok ke komplexnímu výzkumu kryptogam v rámci ekosystémů Šumavy. Obdobně jako u cévnatých rostlin by bylo vhodné tyto studie zaměřit nejen na českou část, ale na celou oblast Šumavy. Zájem o studium této problematiky mezi našimi pracovníky je. Problémem zůstává v dnešní době zájem zainteresovaných institucí a s ním související finanční krytí projektů. Bylo by třeba si uvědomit, že se však nejedná o "čistou" neaplikovatelnou vědu a že vložené investice se zcela jistě v budoucnu vrátí v aplikovaných projektech.

Autor děkuje všem kolegům i recenzentům, kteří svými připomínkami i doplňky přispěli ke zkvalitnění rukopisu této práce.

Literatura

- AMBROŽOVÁ J., 1995: Kvalita a kvantita fytoplanktonu Černého a Čertova jezera v letech 1992–1994. *Ms. (dipl. práce, depon. in knih. kat. bot. PŘF UK Praha)*.
- BAUER E., 1897: Bryologisch-floristische Beiträge aus Böhmen. *Deutsch. Bot. Monatschr.* 15: 40–45.
- BAUER E., 1898: Neue und interessante Moose der böhmischen Flora. *Allgem. Bot. Zeitschr.* 4: 95–96.
- BAYER E., 1888a: O šumavském pralese a jeho okolí. *Klub Přírodov. Praha, Zpr. za rok 1887*, 18: 24–25.
- BAYER E., 1888b: Prales boubínský a okolí. *Vesmír*, 17: 100–102.
- BUBÁK F., 1906: Houby české. I. Rezy (*Uredinales*). *Arch. Přírod. Výzk. Čech* 13/5: 1–228.
- BUBÁK F., 1912: Houby české. II. Sněti (*Hemibasidii*). *Arch. Přírod. Výzk. Čech* 15/3: 1–84.
- CEJP K., 1929: Flora Desmidiaceí hoských rašelin šumavských. *Čas. Nár. Mus., sect. natur.*, 103: 28–32.
- ČELAKOVSKÝ L., 1890: České myxomycety. *Arch. Přírod. Výzk. Čech* 7/5: 1–53.
- ČERNÝ Z., 1985: Příspěvek k poznání výskytu mechorostů na Boubíně, Bobíku a Libíně. *Ms. (diplom. práce, depon. in knih. kat. bot. PŘF UK Praha)*.
- DĚDEČEK J., 1883: Mechy jatrovkovité květeny české. *Arch. Přírod. Prozkoum. Čech* 5/4: 1–71.
- DĚDEČEK J., 1886: Die Lebermoose (*Musci hepatici*) Böhmens. *Arch. Naturwiss. Landesdurforsch. Böhmen* 5/4: 1–71.
- DĚTINSKÝ R., 1993: Bioindikace znečištění ovzduší pomocí lišejníků na Šumavě. *Ms. (diplom. práce, depon. in knih. kat. bot. PŘF UK Praha)*.
- DUDA J., 1966: Příspěvek k poznání jatrovek Šumavy. *Sborn. Jihočes. Mus. České Budějovice, Přír. vědy*, 6: 90–95.
- DUDA J. & VAŇA J., 1968–1978b: Die Verbreitung der Lebermoose in der Tschechoslowakei. *Čas. Slez. Mus., Ser. A*, 17: 89–114 (III, 1968), 19: 65–93 (VI, 1970a), 19: 161–187 (VIII, 1970b), 20: 31–57 (IX, 1971a), 20: 97–110 (X, 1971b), 21: 49–71, XI, 1972), 22: 97–118 (XIV, 1973), 24: 63–82 (XVII, 1975a), 24: 169–187 (XVIII, 1975b), 26: 35–54 (XXI, 1977a), 26: 97–113 (XXII, 1977b), 27: 17–31 (XXIII, 1978a), 27: 97–112 (XXIV, 1978b).
- DUDA J. & VAŇA J., 1979–1992b: Rozšíření jatrovek v Československu. *Čas. Slez. Mus., Ser. A*, 28: 15–31 (XXV, 1979), 29: 65–79 (XXVII, 1980a), 29: 97–112 (XXVIII, 1980b), 29: 223–236 (XXIX, 1980c), 30: 1–16 (XXX, 1981a), 30: 113–127 (XXXI, 1981b), 30: 193–209 (XXXII, 1981c), 31: 23–38 (XXXIII, 1982a), 31: 113–128 (XXXIV, 1982b), 31: 215–228 (XXXV, 1982c), 32: 215–231 (XXXVIII, 1983), 33: 1–16 (XXXIX, 1984a), 33: 133–152 (XL, 1984b), 33: 217–231 (XLI, 1984c), 34: 1–20 (XLII, 1985a), 34: 109–124 (XLIII, 1985b), 34: 203–217 (XLIV, 1985c), 35: 97–116 (XLVI, 1986a), 35: 205–218 (XLVII, 1986b), 36: 1–26 (XLVIII, 1987a), 36: 109–123 (IL, 1987b), 36: 219–239 (L, 1987c), 37: 17–32 (LI, 1988a), 37: 97–113 (LII, 1988b), 37: 217–230 (LIII, 1988c), 38: 97–115 (LV, 1989a), 38: 209–224 (LVI, 1989b), 39: 23–37 (LVII, 1990a), 39: 113–131 (LVIII, 1990b), 39: 193–205 (LIX, 1990c), 40: 29–44 (LX, 1991), 41: 113–125 (LXII, 1992a), 41: 205–216 (LXIII, 1992b).
- DUDA J. & VAŇA J., 1993: Rozšíření jatrovek v České republice a ve Slovenské republice – LXIV. *Čas. Slez. Mus., Ser. A*, 42: 13–19.
- DYR J., 1941: Zygomyceten in Waldboden der Böhmisches Länder. *Studia Bot. Čechica* 4: 73–157.
- ETTL H., JAVORNICKÝ P. & PERMAN J., 1957: Řasová flora rašeliníšť a drobných vod v okolí Horské Kvildy na Šumavě. *Ochr. Přírody* 12: 161–167.

- FOTT B., 1937: Dva nové druhy rodu *Diceras* Reverdin. *Věstn. Král. Čes. Společ. Nauk, cl.2, 1936/11: 1–7.*
- FOTT B., 1938: Eine neue *Gymnodinium*- und *Massartia*-Art. *Studia Bot. Čechica 1: 100–104.*
- FOTT J., PRAŽÁKOVÁ M., STUHLIK E. & STUHLÍKOVÁ Z., 1994: Acidification of lakes in Šumava (Bohemia) and in the High Tatra Mountains (Slovakia). *Hydrobiologia, 274: 37–47.*
- FRÍČ A. & VAVRA V., 1898: Výzkumy zvířeny ve vodách českých, III. Význam dvou šumavských jezer, Černého a Čertova. *Arch. Přírod. Výzk. Čech 10/3: 1–68.*
- FRYČKOVÁ J., 1971: Příspěvek k epifytickým lišejníkovým společenstvům v oblasti Pancíře na Šumavě. *Ms. (dipl. práce, depon. in knih. kat. biol. Pedagog. fak. ZU Plzeň).*
- HANZALOVÁ A., 1992: Die Moosgesellschaften des staatlichen Naturschutzgebietes Povydíří. *Folia Mus. Rer. Natur. Bohemiae Occid., Bot., 35: 1–44.*
- HERBEN T., 1987: *Moerckia blyttii*, *Rhabdoweisia crenulata* and *Dicranodontium uncinatum* (Bryophyta) new for the Czechoslovak part of the Šumava Mountains. *Preslia 59: 173–177.*
- HERINK J., 1947: Houbová květena boubínského pralesa. *Zlatá stezka, Vodňany, 15: 100–103, 121–123 et 139–140.*
- HILITZER A., 1923, 1927: Příspěvky k lišejníkům Šumavy a Pošumaví I. – III. *Čas. Nár. Mus., sect. natur., 97(1923): 116–127 et 101(1927): 32–45.*
- HILITZER A., 1924–1929: Addenda ad lichenographiam Bohemiae, series 1–3. *Acta Bot. Bohem. 3(1924): 1–15, 4–5(1926): 42–51 et 8(1929): 104–118.*
- HILITZER A., 1925: Étude sur la végétation épiphyte de la Bohème. *Spisy Přírodov. Fak. Univ. Karlovy, 41: 1–202.*
- HILITZER A., 1926: Příspěvek k rozšíření českých plísní a rezí. *Věda Přír. 7: 249–251.*
- HILITZER A., 1929: Monografická studie o českých družicích řádu Hysteriales a o sypavkách jimi působených. *Praha.*
- HILITZER A., 1930: Šumavské rezervace na Jezerní stěně. *Čas. Nár. Muz., sect. natur., 104: 78–88.*
- HOLEC J., 1991: Agaricales v bučinách jihovýchodní části Šumavy a šumavského podhůří. *Ms. (diplom. práce depon. in knih. kat. bot. PŘF UK Praha).*
- HOLEC J., 1992a: Ecology of macrofungi in the beech woods of the Šumava mountains and Šumava foothills. *Čes. Mykol. 46: 163–198.*
- HOLEC J., 1992b: Ochranařsko-botanický průzkum NP Šumava v rámci exkurze katedry botaniky PŘFUK, oddělení nižších rostlin ve dnech 14.9.1992 – 19.9.1992. Mykologická část – chorošovitě, lupenatě a hříbovitě houby. *Ms. (depon. in Správa NP Šumava, Vimperk).*
- HOLEC J., 1993: Ochranařsko-botanický průzkum NP Šumava. Výsledky mykologického průzkumu za rok 1992 a 1993 (chorošovitě, hříbovitě a lupenatě houby). *Ms. (depon. in Správa NP Šumava Vimperk).*
- HOLEC J., 1995: Monitorování makromycetů v hlavních klimaxových společenstvech NP Šumava. *Ms. (depon. in Agentura ochrany přírody a krajiny Praha).*
- HOLUBOVÁ-JECHOVÁ V., 1973: Lignicolous Hyphomycetes from Czechoslovakia. 4. *Menispora. Folia Geobot. Phytotax. 8: 317–336.*
- HOLUBOVÁ-JECHOVÁ V., 1978: Lignicolous Hyphomycetes from Czechoslovakia. 5. *Septone-ma, Hormiactella* and *Lylea. Folia Geobot. Phytotax. 13: 421–442.*
- HOLUBOVÁ-JECHOVÁ V., 1982: Lignicolous Hyphomycetes from Czechoslovakia. 6. *Spadicoides* and *Diplococcium. Folia Geobot. Phytotax. 17: 295–327.*
- HOLUBOVÁ-JECHOVÁ V., 1984: Lignicolous Hyphomycetes from Czechoslovakia. 7. *Chalara, Exochalara, Fusichalara* and *Dictyochaeta. Folia Geobot. Phytotax. 19: 387–438.*
- HOLUBOVÁ-JECHOVÁ V., 1986: Lignicolous Hyphomycetes from Czechoslovakia. 8. *Endophragmiella* and *Phragmocephala. Folia Geobot. Phytotax. 21: 173–197.*

- JECHOVÁ V., 1968: Studie o dřevních saprofytických hyfomycetech (Taxonomie a biologie) I., II. Ms. (kand. dis. práce, depon. in knih. Bot. ústavu AV ČR Průhonice).
- JEZEK V., 1959: Mechy státní přírodní rezervace "Boubínský prales". *Ochr. Přír.* 14: 42–49.
- KAVINA K., 1912: České rašeliníky. Monografická studie. *Spisy Král. Čes. Společ. Nauk, Praha*.
- KAVINA K., 1915: Monografie českých jatrovek. Díl I. Jatrovky lupenité (Hepaticae frondosae Bohemicae.). *Arch. Přírod. Vězk. Čech 16/2: 1–284*.
- KAVINA K., 1926–1932: Fragmenta mycologica. *Věda Přír.* 7(1926): 27–29, 82–87, 248–249, 314–316, 8(1927): 20–23, 75–76, 115–120, 184–188, 212–214, 9(1928): 21–23, 54–56, 150–151, 251–254, 10(1929): 21–23, 85–86, 134–136, 197–200, 11(1930): 26–27, 12(1931): 284–285, 311–312, 13(1932): 23–25, 80–81, 115, 155–156, 186–187, 215–216, 249–250 et 316–320.
- KOTLABA F., 1956: Houby některých částí zátopové oblasti Lipenské přehrady. *Ochr. Přír.* 11: 193–201.
- KOTLABA F., 1984: Zeměpisné rozšíření a ekologie chorošů (*Polyporales s. l.*) v Československu. *Praha*.
- KOTLABA F. & POUZAR Z., 1951: Příspěvek k poznání pralesa na Boubíně. *Čes. Mykol.* 5: 153–158.
- KUBIČKA J., 1960: Die höheren Pilze des Kubani-Urwaldes im Böhmerwald. *Čes. Mykol.* 14: 86–90.
- KUBIČKA J., 1973: Přehled dosud publikovaných druhů hub z Boubínského pralesa na Šumavě. *Čes. Mykol.* 27: 212–228.
- KUBIČKA J., 1974: Mykologické studie státních přírodních rezervací. *Ochrana přírody*, 29: 225–229.
- KREMPELHUBER A., 1854: Lichenologische Beobachtungen auf einer Wanderung durch den Bayerischen Wald. *Flora*, 37: 192–202.
- KROPÁČEK K., 1981: Rozšíření a ekologie rašeliníků na Šumavě. Ms. (dipl. práce, depon. in knih. kat. bot. PŘF UK Praha).
- KUBEČKOVÁ K., 1995: Druhová diverzita rozsvívek na úseku horní Vltavy v závislosti na kvalitě vody. Ms. (bakal. práce, depon. in knih. biol. fak. JU České Budějovice).
- KUCERA J., 1995: Společenstva epilithických mechorostů na území Národního parku Šumava. Ms. (dipl. práce, depon. in knih. kat. bot. PŘF UK Praha).
- LEDERER F., 1995a: Several little known *Cyanobacteria* / *Cyanoprocarvota* from peat-bogs in the Šumava mountains, Czech Republic. *Arch. Hydrobiol., Algological Studies*, 79: 57–65.
- LEDERER F., 1995b: A new species of *Cyanodictyon* (*Cyanoprocarvota*, *Chroococcales*) from peat-bogs in the Šumava Mts., Czech Republic. *Preslia*, 67: 117–121.
- LEPŠOVÁ A., 1988: Význam studia plodnic makromycetů pro biomonitorování změn v lesním ekosystému. Ms. (kand. dis. práce, depon. in knih. kat. bot. PŘF UK Praha).
- LUKAVSKÝ J., 1992: First record of cryoseston in the Bohemian Forest Mts. (Šumava). *Arch. Hydrobiol., Suppl.* 97, *Algological Studies*, 69: 83–89.
- LUKAVSKÝ J., 1993: Prvý nález sněžných řas na Šumavě. *iva*, 41: 4–5.
- MALOCH F., 1933: Květena klatovského okresu. Útvárné a společenstevní pojednání. *Plzeň*.
- MALOCH F., 1936: Rostlinné útvary a společenosti sušického okresu. *Plzeň*.
- MALY G. W., 1895: Beiträge zur Diatomeenkunde Böhmens. I. Böhmerwald. *Verh. Zool.-Bot. Ges. Wien* 45: 271–283.
- MARTÍNKOVÁ-VACÍKOVÁ A., 1983: Mechorosty okolí Vimperka. Ms. (dipl. práce, depon. in knih. kat. bot. PŘF UK Praha).
- MINTER D. W. & HOLUBOVÁ-JECHOVÁ V., 1981: New or interesting Hyphomycetes on decaying pines from Czechoslovakia. *Folia Geobot. Phytotax.* 16: 195–217.

- NĚMCOVÁ A., 1991: Bryoflora a bryosociologické poměry v SPR Povydí. *Ms. (dipl. práce, depon. in knih. kat. bot. PŘF UK Praha)*.
- OPIZ P. M., 1823: Böheims phanerogamische und cryptogamische Gewächse. *Prag*.
- PALICE Z., 1996: Lišejníky karů Černého a Plešného jezera na Šumavě. *Ms. (dipl. práce, depon. in knih. kat. bot. PŘF UK Praha)*.
- PASCHER A., 1903: Zur Algenflora des südlichen Böhmerwaldes. *Lotos 23: 161–211*.
- PASCHER A., 1906: Neuer Beitrag zur Algenflora des südlichen Böhmerwaldes. *Lotos 26: 147–182*.
- PILÁT A., 1930: Vzácnější bedlovité houby z okolí Plöckensteinského jezera na Šumavě. *Mykologia 7: 7–11, 24–32 et 57–60*.
- PILÁT A., 1968: *Boletus gabretae* sp. nov. bohemica ex affinitate *Boleti junquillei* (Quél.). *Boud. Čes. Mykol., 22: 167–170*.
- PILÁT A., 1969a: *Rhodophyllus svrcekii* species nova sphagnophila in Bohemia lecta. *Čes. Mykol., 23: 10–12*.
- PILÁT A., 1969b: Houby Československa ve svém ivotním prostředí. *Praha*.
- PODPĚRA J., 1899: Bryologische Beiträge aus Südböhmen. *Věstn. Král. Čes. Společ. Nauk 1899: 1–28*.
- PODPĚRA J., 1901: Monografické studie o českých druzích rodu *Bryum*. *Rozpr. Čes. Akad. Věd, cl. 2, 10/2: 1–85*.
- PODPĚRA J., 1904: Ein Beitrag zur Laubmoosflora Böhmens. *Verh. Zool.-Bot. Ges. Wien 54: 507–515*.
- POETSCH J.S., 1864: Beitrag zur Kryptogamenflora des unteren Bayerischen Waldes. *Flora, 47: 88–94*.
- PRÁT S., 1919: Řasy od Otavy a Vltavy. *Čas. Nár. Mus., sect. natur., 92: 125–128*.
- PROWAZEK S., 1899: Das Potamoplankton der Moldau und Wotawa. *Verh. Zool.-Bot. Ges. Wien 49: 446–449*.
- RIVOLA M., 1968: Játrovky státní přírodní rezervace Boubínský prales. *Ochrana Přír., Ochranařský Průzkum, 9: 42–43*.
- RIVOLA M., 1971a: Játrovky šumavských jezerních stěn. *Ochrana Přír., Ochranařský Průzkum, 12: 3–4*.
- RIVOLA M., 1971b: Játrovky šumavských jezerních stěn. *Zprav. CHKOŠ 12: 36–37*.
- ROSA K., 1941: Die Algen des Schwarzen Sees und der Seewand im Böhmerwalde. *Studia Bot. Čechica 4: 1–16*.
- ROSA K., 1958: Algologický průzkum rezervace "Boubínský prales" a jejího okolí. *Ochrana Přír. 13: 167–170*.
- ROUBAL J., 1958: Desmidiologické poznámky. *Sborn. Vys. Šk. Pedag. Plzeň, ser. biol.-chem., 1: 71–124*.
- RŮŽIČKA J., 1954: Společenstva krásivek (*Desmidiaceae*) Mezilesní slati na Šumavě. *Čas. Nár. Mus., sect. natur., 123: 176–183*.
- RŮŽIČKA J., 1957: Krásivky horní Vltavy (Šumava). *Preslia 29: 132–154*.
- RŮŽIČKA J., 1963: Krásivky Jezerní slati. *Ms. (depon. in KSSPPOP České Budějovice)*.
- RŮŽIČKA L., STUHLIK E. & VRBA J., 1981: Limnologický výzkum Černého jezera na Šumavě. *Ms. (depon. in knih. kat. zool. PŘF UK Praha)*.
- RŮŽIČKOVÁ J., 1995: Myxomycetes v přirozených porostech ji ních Čech. *Ms. (bakal. práce, depon. in knih. biol. fak. JU České Budějovice)*.
- SCHIFFNER V., 1890: Beiträge zur Kenntniss der Moosflora Böhmens. Bryologische Streifzüge in Böhmerwalde. *Lotos 38: 22–36*.
- SCHIFFNER V., 1898: Resultate der bryologischen Durchforschung des südlichsten Theiles von Böhmen. *Lotos 46: 134–182*.

- SCHMIDT R., ARZET K., FACHER E., FOTT J., IRLWECK K., ŘEHAČKOVÁ Z., ROSE N., STRAŠKRABOVÁ V. & VESELÝ J., 1993: Acidification of Bohemian lakes (recent trends and historical developments). *Mondesee*.
- SCHOTT A., 1897: Beiträge zur Flora des Böhmerwaldes. Laub- und Lebermoose. *Deutsch. Bot. Monatschr.* 15: 148–150.
- SERVIT M., 1911: Zur Flechtenflora Böhmens und Mährens. *Hedwigia* 60: 51–85.
- SKALICKÝ V., 1967a: Algologický průzkum Šumavy. In *Sborn. Problematika botanického výzkumu Šumavy ve vztahu k ochraně přírody*, p. 11–12, Sušice.
- SKALICKÝ V., 1967b: Lichenologický průzkum Šumavy. In *Sborn. Problematika botanického výzkumu Šumavy ve vztahu k ochraně přírody*, p. 11–12, Sušice.
- SKALICKÝ V., 1967c: Mykologický průzkum Šumavy. In *Sborn. Problematika botanického výzkumu Šumavy ve vztahu k ochraně přírody*, p. 13–14, Sušice.
- SKALICKÝ V., 1969: Mykologický výzkum Šumavy. *Zpravodaj CHKOŠ* 10: 7–10.
- SLUKOVÁ J., 1969: Epifytická lišejníková společenstva vrchu „Peklo“ u Kašperských Hor. *Ms. (dipl. práce, depon. in knih. kat. biol. Pedagog. Fak. ZU Plzeň)*.
- SMOLA J., 1959: Poznámky k rozšíření lišejníků na Plzeňsku. *Sborn. Vys. Šk. Pedagog. Plzeň, ser. biol.-chem.*, 2: 172–206.
- SMOLA J., 1974: Příspěvek k ekologii a rozšíření oligotrofních epifytických společenstev řádu *Alectorietales* Dahl & Hadač 1942 na Šumavě. *Ms. (kandid. disert. práce, depon. in knih. Bot. ústavu AV ČR Průhonice)*.
- SOFRON J., 1969: Bibliografie Šumavy 1945–1967. *Plzeň et České Budějovice*.
- SOFRON J. & coll., 1984: Bibliografie Šumavy 1968–1980 (a doplňky za roky 1945–1967). *Sborn. Západočes. Muž. Plzeň, Přír.*, 49A-D: 1–404.
- SUZA J., 1936: Doplňky k rozšíření lišejníků v Čechách III. *Čas. Nár. Mus., sect. natur.*, 110: 107–113.
- SVRČEK M., 1965: Současný stav mykofloristického výzkumu Československa. *Čes. Mykol.* 19: 85–99 et 155–174.
- SVRČEK M., 1966: Nové druhy Diskomycetů z Československa. *Čes. Mykol.*, 20: 8–17.
- SVRČEK M., 1975, 1976, 1977a, 1977b, 1979, 1984: New or less known *Discomycetes* II, III, IV, V, X, XIII. *Čes. Mykol.*, 29: 129–134, 30: 8–16, 31: 8–14, 132–138, 33: 193–206, 38: 197–202.
- SVRČEK M., 1978: Diskomycety jižních Čech I. *Sborn. Jihočes. Muž. České Budějovice, Přír. Vědy*, 18: 71–93.
- TONDL F., 1987: Houby smrkových porostů Kvildských plání na Šumavě. In: *Kuthan J. [ed.]: Houby horských smrčín a podhorských smrkových porostů v Československu, Praha, pp. 41–43*.
- ULLEPTISCH J., 1882: Der Dreisesselberg. *Oester. Bot. Z.*, 32: 225–229.
- URBAN Z., 1966: Československé travní rzi. *Ms. (habilit. práce, depon. in knih. kat. bot. PřF UK Praha)*.
- VANA J., 1967: Historie a současný stav bryologického výzkumu Šumavy. In *Sborn. Problematika botanického výzkumu Šumavy ve vztahu k ochraně přírody*, p. 15–16, Sušice.
- VELENOVSKÝ J., 1897: Mechy české. *Rozpr. Čs. Akad. Věd*, cl. 2, 6/6: 1–352.
- VELENOVSKÝ J., 1899: Bryologické příspěvky z Čech za rok 1898–1899. *Rozpr. Čs. Akad. Věd*, cl. 2, 8/27: 1–16.
- VELENOVSKÝ J., 1901–1903: Jatrovky české. Část I., II., III. *Rozpr. Čs. Akad. Věd*, cl. 2, 10/12 (1901): 1–49, 11/3 (1902): 1–24 et 12/4(1903): 1–38.
- VELENOVSKÝ J., 1903: Bryologické příspěvky z Čech za rok 1901–1902. *Rozpr. Čs. Akad. Věd*, cl. 2, 12/11: 1–20.
- VELENOVSKÝ J., 1920–1922: České houby. *Praha*.

- VELENOVSKÝ J., 1934: Monographia Discomycetum Bohemiae I, II. *Pragae*.
- VESELÝ J., ALMQUIST-JACOBSON H., MILLER L.M., NORTON S.A., APPLEBY P., DIXIT A.S. & SMOL J.P., 1993: The history and impact of air pollution at Čertovo Lake, southwestern Czech Republic. *J. Paleolimnology* 8: 211–231.
- VESELÝ J., 1994: Investigation of the nature of the Šumava lakes: A review. *Čas. Nár. Muz., řada přírodov.*, 163: 103–120.
- VILHELM J., 1920: Reservace položená nad Černým a Čertovým jezerem na Šumavě. *Věda Přír.* 2: 41–43.
- VONDRÁČEK M., 1969: Příspěvek k poznání mechů Šumavy. *Zprav. CHKOŠ*, 9: 31–34.
- VONDRÁČEK M., 1990a: Prodromus der Moose des Böhmerwaldes (*Bryopsida*) I. (*Sphagnaceae* – *Bryaceae*). *Folia Mus. Rer. Natur. Bohemiae Occid., Bot.*, 31: 1–48.
- VONDRÁČEK M., 1990b: Prodromus der Moose des Böhmerwaldes (*Bryopsida*) II. (*Mniaceae* – *Hylocomiaceae*). *Folia Mus. Rer. Natur. Bohemiae Occid., Bot.*, 32: 1–36.
- WÄGNER B., 1966: Zelené druhy rodu *Rhizocarpon* (Ram.) Th. Fr. a jejich rozšíření na Šumavě. *Ms. (diplom. práce, depon. in knih. kat. bot. PřF UK Praha)*.
- ZAHRÁDKOVÁ H., 1995: Sezónní změny ve vegetaci toků pramenné oblasti centrální Šumavy. *Ms. (Bakal. práce, depon. in knih. biol. fak. JU České Budějovice)*.
- ZNACHOR P., 1995: Sezónní dynamika fytoplanktonu Lipenské nádrže na profilu Frymburk 1993. *Ms. (Diplom. práce, depon. in knih. biol. fak. JU České Budějovice)*.